

Motion till riksdagen 2017/18:1717

av Jan Lindholm (MP)

Behov av att reglera verksamheter som erbjuder estetiska kroppsbehandlingar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett fungerande konsumentskydd och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på utförares försäkringsskydd och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att klargöra gränsdragningar för verksamheter som erbjuder estetiska kroppsbehandlingar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Bakgrund

Estetiska kroppsbehandlingar, skönhetsoperationer m.m. är ett område som växer. Minst 60 000 personer väljer årligen att ta de risker det innebär att köpa dessa tjänster.

Marknaden är nämligen i det närmaste oreglerad och i princip kan vem som helst utan några krav på egentlig kunskap öppna en klinik för denna typ av åtgärder. Alla typer av kroppsbehandlingar är naturligtvis inte farliga men det är många kunder som varje år ångrar sig. Ett inte obetydligt antal uppsöker vården för att bli omopererade efter ett misslyckat ingrepp i värsta fall av en ren amatör.

För den enskilde innebär det till exempel att man kan känna sig lurad. För det allmänna innebär det kostnader som ibland är svåra att motivera. Kraven på att denna sektor regleras har länge rests. En tidigare utredning (SOU 2015:100) har nyligen varit på remiss och fått hård kritik. Något färdigt beslutsunderlag tycks därför inte finnas på regeringens bord. Att branschen behöver regleras torde det däremot inte råda någon tvekan om; frågan är bara hur.

Förslag till åtgärder

Konsumentskydd

Ett fungerande konsumentskydd för en så kreativ sektor som denna är troligen inte så enkelt att utforma utan ett mer omfattande arbete med definitioner och gränsdragningar av flera slag. Den senaste utredningen (Kroppsbehandlingar – åtgärder för ett stärkt konsumentskydd) mötte stort motstånd när den la sitt förslag. Ett förnyat utredningsuppdrag, där hänsyn tas i direktiven till den kritik som remissinstanserna uttalade, är troligen det enda sättet att komma vidare. Tyvärr är det en långdragen process men det måste ändå genomföras för att frågan på sikt skall få en fungerande lösning. Motionens första förslag är därför att regeringen ännu en gång initierar en utredning för ett fungerande konsumentskydd på området estetiska kroppsbehandlingar.

Försäkringsskydd

Det händer att kunder gör om misslyckade ingrepp mer än en gång. Ibland sker det på utförarens bekostnad men ofta är det kunden som får stå för merkostnaden eftersom man kan ha olika uppfattningar om hur det estetiska resultatet blev. Gränsen för när den här typen av ingrepp resulterar i något som kan betecknas som ett men eller en skada är inte helt glasklar.

En åtgärd som borde kunna genomföras betydligt snabbare än genom en lång utredning är att utforma krav på tillräckligt och tydligt försäkringsskydd för de som verkar i denna sektor. Socialstyrelsen borde snabbt kunna skriva fram ett förslag på reglering som regeringen kan besluta om där utförare av estetiska kroppsbehandlingar definieras och krav på försäkringsnivåer för olika typer av åtgärder/ingrepp preciseras. En sådan reglering borde mottas positivt av seriösa aktörer som troligen redan har försäkringar som gör att de kan erbjuda sina kunder trygghet om man inte är överens om resultatet eller om något går fel. En sådan reglering måste även peka ut en lämplig myndighet som granskar och följer upp så att tillräckliga försäkringar finns hos varje utövare. Detta torde även kräva ett tillståndsförfarande av någon form. Motionens andra krav är därför att fungerande försäkringsskydd skall krävas för tillstånd att bedriva estetiska kroppsbehandlingar samt att en myndighet utses att lämna dessa tillstånd och även följa upp att kraven efterlevs.

Gränsdragningsproblem

Den allvarligaste kritik som riktades mot den senaste utredningen på området bestod delvis i ett ifrågasättande av att injektioner och kirurgiska ingrepp skulle legitimeras för denna sektor genom förslaget. Ur ett vårdpolitiskt perspektiv har jag full förståelse för den ståndpunkten. Den blir även mer begriplig i takt med att misstag begås och antalet patienter i den offentliga vården med denna bakgrund ökar.

Här finns ett gränsdragningsproblem som måste tydliggöras. Vilka krav skall ställas på lokaler, personal och andra resurser för att vissa ingrepp skall vara tillåtna. Uppenbarligen finns här ett gränsdragningsproblem som bland annat yttrat sig i att Karolinska sjukhuset tagit ett policybeslut om att inte hjälpa vissa patientgrupper som har drabbats av komplikationer efter estetiska ingrepp på privata kliniker. Min bedömning är att ett sådant beslut i och för sig strider mot de grundläggande principerna

för den verksamhet som Karolinska är satt att bedriva men det faktum att ett sådant beslut tas pekar på att här har vi problem som kräver förtydliganden genom politiska beslut.

När det gäller frågan om vad som kan tillåtas och under vilka förutsättningar främst när det gäller kirurgi och injektioner så får det inte råda någon oklarhet. Riksdagen borde därför uppdra åt regeringen att i den utsträckning det krävs reglera villkoren för estetiska kroppsbehandlingar som kräver injektioner och/eller kirurgiska ingrepp. Det är ett arbete som borde kunna ske i samverkan med SKL.

Att förbjuda fria människor i ett fritt samhälle att utsätta sig för de risker som kan finnas kopplade till dessa verksamheter är självklart inte möjligt. Beslutet på Karolinska om att inte hjälpa vissa individer visar dock på att politiken bör försöka ge vården stöd när svåra komplikationer eller andra problem inte kan lösas inom branschen och individen vänder sig till samhällets vård för att få stöd och hjälp. När vårdpersonal ställs inför att göra prioriteringar där de upplever att samhället är otydligt så blir det även ett arbetsmiljöproblem.

Det är självklart oerhört svårt att formulera ett gränssnitt för ett egenansvar när komplikationer som uppstår vid frivilligt tagna risker leder till exempelvis funktionsbrister eller svår smärta och ett försäkringsskydd inte visar sig tillräckligt. Det är dock tydligt att beslutet på Karolinska visar på behovet av åtminstone ett försök från politiken att formulera en ledning i den frågan. Riksdagen bör därför uppdra åt regeringen att försöka lösa denna svåra fråga. Det har med åren allt oftare blivit ett problem för medborgarna att tydligt förstå vad de kan förvänta sig för stöd från det allmänna. Det är olyckligt och motiverar att regeringen försöker förtydliga detta.

Jan Lindholm (MP)